

ÅRSPLAN 2017

MÅL OCH BUDGET
Juni 2016

Härnösands kommun

Innehållsförteckning

DEL 1 MÅLPROGRAM

DEL 2 INLEDNING

DEL 3 OMVÄRLDSANALYS

DEL 4 EKONOMISK REDOVISNING

MÅLPROGRAM

2016-2019

RESULTATUPPDRAG 2017

Härnösands kommun

Juni 2016

Målprogram 2016-2019

För perioden 2016-2019 har ett målprogram antagits. Modellen för mål- och resultatstyrning innehåller en tydlig målkedja och resultatuppdrag med tillhörande styrtalet.

Kommunens övergripande mål fastställs av kommunfullmäktige och gäller för perioden 2016-2019. De följs upp med sikte på 2019. I målprogrammet föreslås åtta kommunövergripande mål fördelade på två perspektiv. Det första perspektivet – Härnösandsperspektivet – fokuserar på önskvärd utveckling i Härnösands kommun. För att uppfylla dessa mål krävs att många olika aktörer samverkar och att kommunorganisationen bidrar med sin del. Det andra perspektivet - Organisationsperspektivet – innehåller mål för den verksamhet som kommunorganisationen själv bedriver, de tjänster man levererar samt personal och ekonomi.

Kommunfullmäktige fastställer årligen kortsiktiga mål i form av resultatuppdrag med tillhörande styrtalet till respektive nämnd. Resultatuppdragen anger nämndens viktigaste prioriteringar för det kommande året. Återredovisning av resultatuppdragen sker löpande till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppföljning. Kommunfullmäktige baserar sin bedömning av måluppfyllelsen på resultatet av styrtalet.

Nämnderna kan och bör utöver detta formulera egna årliga mål för sitt arbete med utgångspunkt från kommunens vision och övergripande mål.

Vision 2019

Härnösand – bygger en hållbar framtid

Härnösand är en levande mötesplats där människor förverkligar sina drömmar. En kommun i positiv utveckling som tar ledarskap för framtiden. En plats med centralortens attraktion, landsbygdens rikedom och med uppkoppling mot omvärlden. Härnösand erbjuder hög livskvalitet för alla invånare och gäster. Vårt gemensamma mål är ett solidariskt samhälle med ekologisk omställning som grund. Här bygger vi en hållbar framtid!

Kommunens övergripande mål 2016 – 2019

1. **Attraktivt boende** i unik livsmiljö
2. **Växande näringsliv** med mångsidig arbetsmarknad
3. **Ledande miljökommun** med aktivt omställningsarbete
4. **Kunskapsstaden** där alla kan växa
5. **Jämställd och solidarisk välfärd** av hög kvalitet
6. **God service** med gott bemötande
7. **Framtidens arbetsgivare**
8. **Välskött och stabil ekonomi**

Figur 1. Schematisk bild över det samlade målprogrammet

Härnösandsperspektivet

Mål 1. **Attraktivt boende** i unik livsmiljö

Härnösand är en öppen och välkomnande kommun som ger utrymme för nya människor och nya initiativ. En plats där man lätt kan möta andra och vara delaktig i samhällsutvecklingen. Härnösand är känt för sina attraktiva boendemiljöer, en levande landsbygd och närheten till Höga kusten. Invånarna har god hälsa och känner sig trygga. Ett pulserande kulturliv och mångfald av fritidsaktiviteter skapar möten över gränser.

Mål 2. **Växande näringsliv** med mångsidig arbetsmarknad
Härnösand har ett näringsliv som växer och företaget som utvecklas positivt. Klimatet för entreprenörskap och innovation är gott. Nya jobb uppstår på en arbetsmarknad som är bred och inkluderande med ansvarstagande för miljö och goda arbetsvillkor. Utveckling av kommunikationer och infrastruktur ger stärkta förutsättningar på en regional och global arena.

Mål 3. **Ledande miljökommun** med aktivt omställningsarbete

All utveckling i Härnösand präglas av hållbarhet och gemensamt engagemang för minskad miljöpåverkan. Här utvecklas kunskapen som behövs för att skapa ett hållbart samhälle. Med förnybar energi, klimatsmarta lösningar, ökad självförsörjning och hushållning av naturresurser är Härnösand en föregångare i omställningen till en fossilfri ekonomi.

Mål 4. **Kunskapsstaden** där alla kan växa

Härnösand är en modern kunskapsstad med kreativa miljöer för utbildning och lärande. Framgångsrik skolverksamhet på alla nivåer ger alla chansen att lyckas. Nya samarbeten, kunskapsutbyte och närhet till högre utbildning lägger en grund för dagens och morgondagens jobb och näringslivets kompetensbehov. Folkbildning och kulturella uttryck ger inspiration till nytänkande.

Organisationsperspektivet

Mål 5. **Jämställd och solidarisk välfärd** av hög kvalitet

Härnösands kommun erbjuder välfärdstjänster av hög kvalitet där behoven styr och insatserna ges på lika villkor oavsett kön, sexuell läggning eller bakgrund. Resurser prioriteras så att allas rätt till utveckling och ett värdigt liv tillgodoses. Kommunens arbete präglas av lyhördhet och respekt för den enskilde. Barnens bästa är i centrum för alla beslut.

Mål 6. **God service** med gott bemötande

Gott värdskap, hög tillgänglighet och professionalitet är värden som genomsyrar Härnösands kommun. Kommunens medarbetare och politiker bemöter alltid människor med vänlighet, tydlighet och effektivitet. Genom samverkan, respekt och lyssnande byggs det goda samhället.

Mål 7. **Framtidens arbetsgivare**

Härnösands kommun är en föregångare som arbetsgivare och erbjuder en attraktiv arbetsplats dit människor söker sig. Organisationen präglas av nyfikenhet med beredskap för nya utmaningar. Medarbetare ges ett gott ledarskap, möjlighet till personlig och professionell utveckling och inflytande över sitt arbete. Härnösands kommun är en jämställd och hälsofrämjande arbetsplats med låga sjuktal, mångfald och goda arbetsvillkor.

Mål 8. **Välskött och stabil ekonomi**

I Härnösands kommun används resurser effektivt, ändamålsenligt och med långsiktighet. Uppsatta budgetmål uppnås och kommunens ekonomiska ställning är god. Långsiktiga och rätt genomförda investeringar och upphandlingar ger utveckling på kort och lång sikt. God analys och uppföljning samt respekt för miljömässig och social hållbarhet är en självklarhet.

Mål och Resultatuppdrag 2017

Härnösands kommun 2016-06-20

Kommunfullmäktige har antagit åtta övergripande mål för Härnösands kommun 2016-2019. Till dessa ska kommunfullmäktige fastställa årliga resultatuppdrag med tillhörande styrtalet till respektive nämnd. De är nämndens mest prioriterade och strategiskt viktiga styrtalet för perioden. Resultatet återrapporteras till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppfyllelse.

För 2017 föreslås följande styrtalet, fördelat per kommunövergripande mål.

Övergripande mål	Resultatuppdrag (ansvarig nämnd)
Mål 1. Attraktivt boende i unik livsmiljö	Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka (KS) Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka (KS)
Mål 2. Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad	Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka (KS) Andelen deltagare i Arbete & Integration som har fått en anställning ska öka (ARB)
Mål 3. Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete	Andelen invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka (SAM) Antalet resor med kollektivtrafik ska öka (SAM) Andelen miljöbilar i kommunorganisationen ska öka (SAM)
Mål 4. Kunskapsstaden där alla kan växa	Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka (SKOL) Andelen elever som fullföljer gymnasieutbildning inom tre år i kommunen ska öka (SKOL) Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka (ARB) Andelen deltagare under 25 år, som saknar grundskole- eller gymnasiebetyg, och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka (ARB)

Övergripande mål	Resultatuppdrag (ansvarig nämnd)
Mål 4. Kunskapsstaden där alla kan växa	Andelen elever i grundskolans åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet svenska och svenska som andra språk ska öka (SKOL)
Mål 5. Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet	Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka (SOC) Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka (SOC)
Mål 6. God service med gott bemötande	Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka (KS) Den genomsnittliga handläggningstiden får att få ekonomiskt bistånd ska minska (SOC)
Mål 7. Framtidens arbetsgivare	Nöjd medarbetarindex ska öka (KS) Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka (KS) Sjukfrånvaron ska minska (SOC)
Mål 8. Välskött och stabil ekonomi	Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning (KS) Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget (KS)

Resultatuppdrag 2017

Socialnämnden 2016-06-20

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom individ- och familjeomsorg, omsorg om funktionshindrade samt äldreomsorg och för den kommunala hälso- och sjukvården och vad som i lag sägs om socialnämnd.

Socialnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer samt den budget som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i Reglemente för Socialnämnden.

Av de av fullmäktige beslutade målen för perioden 2016-2019 med tillhörande styrtalet för året 2017 tilldelas Socialnämnden ett särskilt ansvar för fyra styrtalet. De är nämndens mest prioriterade och strategiskt viktiga styrtalet för perioden och resultatet återrapporteras till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppfyllelse.

	Målnivå 2017	Målnivå 2016	Baslinje 2015	Baslinje 2014	Rikssnitt 2015	Uppföljning
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka	91%	91%	87%	89%	91%	December
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka	84%	84%	82%	82%	83%	December
Sjukfrånvaron ska minska	7,0%	7,0%	10,1%	9%	---	Augusti December
Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök ska minska (antal dagar)	19 dgr	19 dgr	36 dgr	26 dgr	16 dgr	December

Kommunfullmäktige baserar sin bedömning av måluppfyllelsen på resultatet av styrtalet. Kommunstyrelsen och de enskilda nämnderna kan och bör formulera egna årliga mål för sitt arbete.

Resultatuppdrag 2017

Skolnämnden 2016-06-20

Skolnämnden fullgör kommunens uppgifter inom skolväsendet, särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet. Skolnämnden ansvarar också för stöd och service till vissa funktionshindrade som inte ankommer på annan nämnd.

Skolnämndens ansvarsområde gäller skol- och utbildningsformerna förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola, gymnasiesärskola och musik- & kulturskola. Skolnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer samt den

budget som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som finns i lag eller förordning samt bestämmelser i Reglemente för Skolnämnden.

Av de av fullmäktige beslutade målen för perioden 2016-2019 med tillhörande styrtal för året 2017 tilldelas Skolnämnden ett särskilt ansvar för tre styrtal. De är nämndens mest prioriterade och strategiskt viktiga styrtal för perioden och resultatet återrapporteras till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppfyllelse.

	Målnivå 2017	Målnivå 2016	Baslinje 2015	Baslinje 2014	Riksnitt 2015	Uppföljning
Andelen elever i åk 9 som är behöriga till ett gymnasieprogram ska öka	88%	88%		86%		December
Andelen elever som fullföljer gymnasieutbildning inom tre år i kommunen ska öka	81%	81%		77%		December
Andelen elever i grundskolans åk 3 som deltagit i alla delprov och som klarat alla delprov för ämnesprovet svenska och svenska som andra språk ska öka	74%	79%	71%	73%*	72%	December

*Korrigerings har gjorts i källan Kolada sedan 2015

Kommunfullmäktige baserar sin bedömning av måluppfyllelsen på resultatet av styrtalen. Kommunstyrelsen och de enskilda nämnderna kan och bör formulera egna årliga mål för sitt arbete.

Resultatuppdrag 2017

Arbetslivsnämnden 2016-06-20

Arbetslivsnämnden är kommunens nämnd för arbetsmarknad, integration och vuxnas lärande. Arbetslivsnämndens ansvar gäller Kommunal vuxenutbildning (KomVux), Särskild utbildning för vuxna (LärVux), Uppdragsutbildning, Yrkehögskoleutbildning, Lärcentrum (LRC), Studie- och yrkesvägledning för vuxna, Svenska för invandrare (SFI), Samhällsorientering (SO), Mottagande av nyanlända (flyktingar), Introduktion och sysselsättningsansvar av nyanlända som inte omfattas av etableringslagen.

Nämnden har även ansvar för att lämna förslag inför beslut om avtal för mottagande av nyanlända, samordna och utveckla integrationsverksamhet, arbetsmarknads- och sysselsättningsansvar för unga och vuxna, uppdrag och

serviceinsatser till kommunens förvaltningar och bolag enligt överenskommelse Arbetslöshetsnämnd (lag 1944:475) och tolkförmedlingen. Arbetslivsnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer samt den budget som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i Reglemente för Arbetslivsnämnden.

Av de av fullmäktige beslutade målen för perioden 2016-2019 med tillhörande styrtalet för året 2017 tilldelas Arbetslivsnämnden ett särskilt ansvar för tre styrtalet. De är nämndens mest prioriterade och strategiskt viktiga styrtalet för perioden och resultatet återrapporteras till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppfyllelse.

	Målnivå 2017	Målnivå 2016	Baslinje 2015	Baslinje 2014	Riksnitt 2015	Uppföljning
Andelen kursdeltagare som slutfört en kurs på Komvux med godkänt betyg ska öka	70%	70%		66%	---	December
Andelen deltagare i Arbete & Integration som har fått en anställning ska öka	20%	---		---	---	December
Andelen deltagare under 25 år, som saknar grundskole- eller gymnasiebetyg, och är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka	40%	40%	35%	---	---	December

Kommunfullmäktige baserar sin bedömning av måluppfyllelsen på resultatet av styrtalet. Kommunstyrelsen och de enskilda nämnderna kan och bör formulera egna årliga mål för sitt arbete.

Resultatuppdrag 2017

Samhällsnämnden 2016-06-20

Samhällsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet, miljö- och hälsoskyddsområdet, energirådgivning, kollektivtrafik, trafiksäkerhet och ansvarar för kommunens fritidsanläggningar. Samhällsnämnden ansvarar även för fritids- och ungdomsverksamhet, naturvård samt skötsel och utveckling av kommunens gator och parker.

Samhällsnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer samt den budget som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som kan finnas i

lag eller förordning samt bestämmelser i Reglemente för Samhällsnämnden.

Av de av fullmäktige beslutade målen för perioden 2016-2019 med tillhörande styrtalet för året 2017 tilldelas Samhällsnämnden ett särskilt ansvar för tre styrtalet. De är nämndens mest prioriterade och strategiskt viktiga styrtalet för perioden och resultatet återrapporteras till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppfyllelse.

	Målnivå 2017	Målnivå 2016	Baslinje 2015	Baslinje 2014	Riksnitt 2015	Uppföljning
Invånare som är nöjda med kommunens gång- och cykelvägar ska öka	Index 53	Index 53	Index 50	Index 51	---	December
Antalet resor med kollektivtrafiken ska öka	480 000	461 000	465 000	419 000	---	December
Andelen miljöbilar i kommunorganisationen ska öka	80%	80%	64%	65%	---	December

Kommunfullmäktige baserar sin bedömning av måluppfyllelsen på resultatet av styrtalet. Kommunstyrelsen och de enskilda nämnderna kan och bör formulera egna årliga mål för sitt arbete.

Resultatuppdrag 2017

Kommunstyrelsen 2016-06-20

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsens övergripande uppgift är att leda, samordna och styra uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen är anställnings-, löne- och pensionsmyndighet och ansvarar för frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare. Kommunstyrelsen är även ansvarig för bland annat extern/intern information, näringslivsfrågor, strategiska samhällsplaneringsfrågor, övergripande infrastruktur, kultur, folkhälsa och demokrati/medborgardialog.

Kommunstyrelsen ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer samt den budget som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i Reglemente för Kommunstyrelsen.

Av de av fullmäktige beslutade målen för perioden 2016-2019 med tillhörande styrtal för året 2017 tilldelas Kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för åtta styrtal. De är kommunstyrelsens mest prioriterade och strategiskt viktiga styrtal för perioden och resultatet återrapporteras till kommunfullmäktige som ett led i kommunens samlade mål- och resultatuppfyllelse.

	Målnivå 2017	Målnivå 2016	Baslinje 2015	Baslinje 2014	Riksnitt 2015	Uppföljning
Medborgarnas bedömning av kommunen som en bra plats att bo och leva på ska öka	90%	90%	88%	86%	---	December
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka	Index 57	Index 57	Index 51	Index 55	Index 59	December
Resultatet i Svenskt Näringslivs mätning av företagsklimatet ska öka	3,55	3,55	3,47	---	3,37	December
Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka	46%	---	41%	48%	46%	December
Nöjd medarbetarindex ska öka	Index 82	Index 82	Index 79	Index 80		December
Andelen tillsvidareanställda kvinnor med heltidsanställning ska öka	80%	80%	78%	76%	---	Augusti December
Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning	1,0%	1,0%	0,1%	0,4%	---	December
Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget	5 av 5	5 av 5	5 av 5	5 av 5	---	December

Kommunfullmäktige baserar sin bedömning av måluppfyllelsen på resultatet av styrtalen. Kommunstyrelsen och de enskilda nämnderna kan och bör formulera egna årliga mål för sitt arbete.

Inledning

Kommunstyrelsens ordförande Budget för Härnösands kommun 2017

Härnösand bygger en hållbar framtid

Innehållet i budget 2017 bygger på de heltäckande budgetförslag som de olika nämnderna och kommunstyrelsen utarbetat.

Följande sex rubriker täcker inte in allt som prioriterats men markerar områden där tydliga satsningar kommer att ske under 2017.

De satsningar som görs baseras på en ekonomi i balans och en fortlöpande kostnadskontroll som ger möjlighet att styra verksamheter och kostnader om och när förändringar nationellt och lokalt så kräver.

Satsning på barn och unga

Budgeten innebär en kraftig satsning på barn och unga. Det blir många nya tjänster i skolan. För elever med behov av särskilda insatser förstärks resurserna med 3,5 mnkr. Regeringens löfte om mindre grupper i förskolan infrias genom att 5 mnkr extra anvisas till förskolan. Den stora satsningen på att skapa nya och bättre lokaler för högstadiet och gymnasiet fullföljs. Den omställningsperioden kräver i enlighet med tidigare beslut 5,3 mnkr och det växande antalet barn ställer ytterligare krav. Ändamålsenliga lokaler är viktiga för en bra skola.

Miljöförbättrande insatser ska göras på förskolan genom projektet "giftfri förskola". Det innebär att alla material från våra kommunala verksamheter som innehåller skadliga kemikalier ska fasas ut. Detta är viktigt, och eftersom våra yngre barn är känsliga och mer utsatta prioriterar vi förskolan.

Från hösten 2017 kommer alla barn att serveras frukt i skolan. Syftet är att göra det lättare för alla elever att orka med skoldagen. En särskild IT-satsning görs också på skolan med 2 mnkr extra.

En ny ungdomsgård ska tillskapas. Trycket på befintliga "Kåken" har blivit mycket stort och en kompletterande drogfri och tillgänglig miljö för ungdomar har länge efterfrågats.

En förstudie ska inledas med sikte på att ge underlag för etablering av en större lekplats (lekvärld) och vi fortsätter satsa på Technichus utveckling. Vägen till en avgiftsfri kultur- och musikskola ska inledas för att successivt ge alla barn möjlighet att prova på och utvecklas inom sång och musik. En miljon kronor avsätts i ett första steg.

Bra företagsklimat och många nya jobb

Budgeten rymmer en rad satsningar på näringsliv, nya företag och nya jobb. På en ny post i budgeten finns avsatt

1 mnkr för särskilda åtgärder för bra företagsklimat. Dessa medel ska i samråd med företagsorganisationerna användas till skarpa insatser för att öka servicenivåer, gynna kompetensutveckling, etableringar m.m. och de kan ge möjligheter till att sänka priser för vissa kommunala tjänster. Det ska vara enkelt att vara företagare i Härnösand och att ha kontakt med kommunen.

Investeringsprojektet "Grow with Green" ska verka för internationella och nationella etableringar inom IT, datalagring, besöks- och skogsnäring. I anslutning till detta är inriktningen att Härnösand ska bli centrum för statens E-arkiv samt att kommunen ska verka för att göra Härnösand attraktivt för annan statlig verksamhet.

Samverkan med Åkrokens Regionala Inkubatorverksamhet ska stärkas liksom den lokala närvaron i Härnösand. Därmed ökar kommunens ansvarstagande för företagsrådgivning. Genom ett flerårigt projekt ska teknikföretagen i Ångermanland ges bättre möjligheter till kvalitativ kompetensförsörjning. Härnösand behöver fler företag och en ständigt utvecklad känsla för företagsamhet.

Satsningen på besöksnäringen i Höga kusten, som vi genom Höga kusten Destinationsutveckling gör tillsammans med kommunerna i Ångermanland, fortsätter samtidigt som vi skapar möjligheter för etableringar inom besöksnäringen i Härnösand. Det är ett långsiktigt arbete där utveckling inom handel är en viktig del liksom arbetet för ett nytt hotell.

Med ett extra tillskott på 8 mnkr för jobbskapande åtgärder ökar satsningen för att minska arbetslösheten med ett tydligt fokus på dem som står långt från arbetsmarknaden.

Olika utbildningsspår ska utvecklas utifrån den enskilda individen. Samverkan med näringslivet och offentliga aktörer är fundamental och den omfattande kartläggning av sysselsättningsmöjligheter som inleddes under 2016 lägger en grund för offensiv matchning in mot arbetslivet.

Omställning till en hållbar framtid

Härnösands vision "bygger en hållbar framtid" ska prägla alla beslut och vägval som sker vad gäller verksamhetsutveckling och ekonomi. I budget för 2017 har extra utvecklingsmedel för hållbarhetsarbete avsatts, och det ger förutsättningar att genomföra viktiga miljö- och klimatåtgärder. Under 2017 kommer genomförandet av klimat- och energiplanen vara av central betydelse.

Vi satsar 5 mnkr på utveckling av gång- och cykelvägar med utgångspunkt i Trafikprogrammet. Projektet, som ska resultera i uppsättandet av 30 laddstolpar, kommer

att genomföras som en del i en större regional satsning på infrastruktur för elfordon.

Kollektivtrafiken är en viktig faktor vid formandet av ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Därför satsar vi 3,4 mnkr för att kunna genomföra en avgiftsfri/avgifts-sänkt busstrafik i hela kommunen.

Miljöarbetet i skolan ska gå vidare med bland annat ut-fasning av alla material som innehåller skadliga kemikalier från våra kommunala verksamheter.

Satsningen för att ytterligare öka andelen närproducerade och ekologiska livsmedel i våra verksamheter fortsätter.

Solidarisk välfärd för alla

Budget 2017 innehåller medel för två nya gruppboenden inom omsorgen, vilka beräknas öppna i nybyggda fastigheter under hösten. På de särskilda boendena för äldre kommer projektet med aktivitetsledare att övergå till ordinarie verksamhet vilket betyder att tio tjänster permanentas. Aktivitetsledarna har blivit mycket omtyckta och de har bidragit till en rikare och kvalitativ miljö på våra boenden. Personalförstärkning ges också till särskilda boenden med 2 mnkr. För insatser inom mottagning, omsorg, rehabilitering och samordning ges utrymme för tio nya tjänster på socialförvaltningen. Målet är att minska handläggningstider, öka bemanningen, minska sjukskrivningar och öka brukarens nöjdhet. Ett salutogent kvalitetsprojekt, Aron, startas för utveckling inom särskilda boenden. Arbetskläder införs nu inom hemtjänsten och omsorgen. Införandet av heltider, med val av sysselsättningsgrad, har påbörjats för att stärka attraktivitet, jämställdhet och individens möjligheter.

Tryggt och öppet Härnösand

Kommunens Råd för trygghet och hälsa har under innevarande år antagit temat ”Säkerhet och trygghet”. En del av detta är att samverka med polisen tar nya steg genom utformning av ömsesidiga medborgarlöften rörande fotpatrullering, trygghetsvandringar och utökad vuxen-närvaro på stan. I Budget 2017 ges resurser för detta. En ny tjänst som våldsförebyggande samordnare finansieras liksom ytterligare en fältarbetare. Resurser ges även för trygghetsvårdare och för tillsättande av en tillgänglighets/mångfaldssamordnare som bland annat ger större kraft åt arbetet i Tillgänglighetsrådet. Kvinnojouren kommer att få utökad bidrag.

Vi investerar under 2017 också en miljon kronor i förstärkta belysningsåtgärder.

Genom utveckling av samlingsplatser för unga och för nyanlända skapas trygga och drogfria miljöer med möjlighet till nya möten.

Kommunens arbete med mottagande av nyanlända är högt prioriterat i budgeten. Detta sker genom de särskilda medel staten tilldelat. Ökade resurser ges i budget till samhällsorientering, svenskaträning, sociala insatser m.m.

Ökat byggande för attraktivt boende

Härnösand växer och vi behöver bygga fler bostäder. I budget 2017 förstärks kommunens personella resurser för att tillmötesgå denna utmaning genom en ny mark- och exploateringshandläggare och ny bygglovshandläggare. Med detta kan vi sätta bättre fart på ärenden både för företag och enskilda. Till nyckelfrågorna hör iordningställande av mark för byggnation och hantering av planfrågor för byggande, både vad det gäller hyresfastigheter, bostadsrätter och tomter för egna hem.

Härnösandshus har genom ägardirektiv en tydlig uppgift att bygga. Dialogen med Härnösandshus och privata fastighetsaktörer kommer att intensifieras i syfte att utbudet av boenden ska vara differentierat och möta människors olika behov och önskemål.

För att nå målet med dubbelspårig järnväg från Härnösand till Gävle fortsätter kommunen att agera aktivt inom det aktiebolag, Ostkustbanan 2015 AB, som vi bildat tillsammans med sju andra kommuner, Landstinget Västernorrland och Region Gävleborg.

Kommunens ekonomi 2017

Skattesats

Skattesatsen föreslås förbli oförändrad, dvs 23,34 kronor. Borträknat skatteväxling har den kommunala skattesatsen varit oförändrad sedan 1996.

Kommunens energibolag HEMAB skapar genom sitt mål att ge Härnösand länets lägsta priser ökad köpkraft för företag och härnösandsbor. Effekten av detta motsvarar i ett länsperspektiv ca 50 öre lägre skattesats.

Kommunens intäkter

Skatteintäkter och statsbidrag utgör den dominerande delen av kommunens intäkter, som enligt prognoserna beräknas till 1 544 mnkr under 2017. Det är 74 mnkr mer än 2016 och motsvarar en intäktsökning på 4,8 %. Ökningen av skattemedel överträffar kraftigt tidigare upprättade flerårsplaner.

Härnösand har en växande ekonomi, vilket i grunden kan förklaras med de senaste tre årens befolkningsökning. För perioden jan 2013 till mars 2016 är ökningen 725 invånare. Detta indikerar ett trendbrott mot den negativa utveckling som pågått under flera decennier.

Utöver de prognostiserade skatteintäkterna avser regeringen under hösten 2016 föreslå riksdagen besluta tillföra kommunsektorn betydande belopp som ska fördelas enligt en fördelningsnyckel där antalet asylsökande och nyanlända positivt påverkar beloppets storlek för den enskilda kommunen. Motivet för detta höjda ramanslag är att kommunerna ska ges långsiktiga planeringsförutsättningar i en tid då ökad inflyttning ställer helt nya krav på samhället. Regering anger preliminärt att fördelningen av de totalt extra 10 miljarderna till kommunerna och landstingen ska ge Härnösands kommun 42,9 mnkr för 2017 och samma belopp 2018. För de tre därefter kommande åren anges en beräkningsgrund som indikerar att beloppet 2019 blir ca 35 mnkr, 2020 ca 28 mnkr och 2021 ca 22 mnkr.

Utöver dessa extra medel förfogar Härnösands kommun både 2017 och 2018 över 20,7 mnkr av de extra medel som kommunen tilldelades i december 2015 för flyktingrelaterade insatser.

Härnösands kommun beräknas under 2017 kunna uppbära finansiella intäkter till ett belopp av 6,5 mnkr. Dessa består i huvudsak av borgensavgifter, utdelning från Kommuninvest och eventuella realisationsvinster. Gottgörelse från pensionsstiftelsen för utbetalda pensions-

kostnader har inte beräknats som resultatpåverkande intäkt under 2017 eftersom full klarhet inte råder rörande det nationella regelverket för detta.

Utän att inräkna gottgörelse för utbetalda pensionskostnader beräknas kommunens totala intäkter 2017 till 1614 mnkr, vilket är 124 mnkr mer än vad som beräknades i budget för 2016.

Kommunens kostnader

Kommunens finansiella kostnader för i huvudsak pensioner beräknas bli 26 mnkr och avskrivningarna 39 mnkr. Avskrivningskostnaderna har ökat vilket beror på den högre investeringstakt som kommunen haft under de senaste åren.

Buffert

Även om beskeden från regeringen inte ger anledning betvivla att de extra medlen om 42,9 mnkr kommer att tillfalla kommunen så finns det anledning att iakta viss försiktighet vid hanteringen av detta tillskott, inte minst för att beloppet än så länge är preliminärt. Därför föreslås att 20 mnkr av de 42,9 inte fördelas på kommunens nämnder vid fastställande av Budget för 2017 utan får utgöra en buffert placerad i kommunens balansräkning och att hanteringen av dessa medel blir föremål för beslut i kommunfullmäktige först i ett senare läge och då beloppen är fastställda.

Utifrån ovanstående redovisning av intäkter och kostnader finns för Budget 2017 1 529 mnkr tillgängligt att disponera.

Sammanställning (avrundat till hela mnkr)	Intäkter 2017	(Budget 2016)
Skatteintäkter	1172	(1134)
Statsbidrag	372	(336)
Statsbidrag extra 1	21	(20)
Statsbidrag extra 2	43	(-)
Finansiella intäkter	6	
Summa intäkter	1614	(1490)
Avgår Finansiella kostnader	-26	(-24)
Avgår Avskrivningar	-39	(-33)
Avgår Buffert extra statsbidrag 2	-20	
Disponibelt	1529	(1433)

Överskott/resultat

Överskottet för 2017 beräknas i detta budgetförslag till 30 mnkr vilket motsvarar 1,94 % av skatteintäkter och statsbidrag. Därmed återstår 1499 mnkr i centrala medel att fördela på nämnderna. Det är 81 mnkr mer än 2016 och i jämförelse med 2011 304 mnkr mer.

	Intäkter 2017	(Budget 2016)
Disponibelt	1529	(1433)
Överskott/resultat	30	(15)
Att fördela på nämnderna	1499	(1418)

Kommunfullmäktiges budgetbeslut

Kommunfullmäktiges budgetbeslut innebär att tillgängliga centrala medel, 1 499 mnkr, fördelas över de fyra verksamhetsnämnderna, kommunstyrelsen och på kommunfullmäktige och detta förväntas ge ett överskott/resultat under 2017 på 30 mnkr, samt att 20 miljoner reserveras som en buffert på balansräkningen.

Fullmäktiges beslut innebär också att vissa väsentliga prioriteringar inom nämndernas budgetar fastställs enligt nedan.

Nämndernas budgetramar 2017

Varje nämnd ska i anslutning till nationella och kommunala mål och gällande reglemente ansvara för att verksamheten bedrivs med angivna medel. Jämförelsetalen rörande nämnder anger skillnaden mot Budget 2016 så som den antogs 22 juni 2015. Förekommande tilläggsbeslut anges alltså inte här.

ARBETSLIVSNÄMNDEN 57,7 mnkr + 12,8 mnkr

Arbetslivsnämndens viktigaste uppgift är att stödja människor att utveckla sina kompetenser för arbetsmarknadens behov genom arbetsmarknadsåtgärder, integration, vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildningar.

Nämnden ansvarar för Vuxenutbildning i form av KomVux, LärVux, Sfi, Lärcentrum och Yrkeshögskola samt Tolkförmedling.

Nämnden har också ansvar för mottagande, introduktion och samordning av integrationsverksamhet av nyanlända.

Nämnden utför även serviceinsatser till stöd för andra nämnder och förvaltningar vilket bidrar till att bryta utanförskap och att ge personer meningsfull sysselsättning.

Arbetslivsnämnden tilldelas 57,7 mnkr vilket är 12,8 mnkr mer än 2015.

Tilldelningen innebär förutom vad nämnden själv anför i sin balanserade budgetskrivning följande resursförstärkningar:

8 mnkr extra medel för jobbskapande insatser

1,5 mnkr för att driva Samlingspunkten

0,9 mnkr för ökad samhällsorientering,
volontärverksamhet och trygghetsvårdar

0,6 mnkr extra till utveckling av Lärcentrum

1,8 mnkr till förstärkt basorganisation och ökade
hyreskostnader

Arbetslivsnämnden ges en investeringsram på 1,0 mnkr för utveckling av yrkesutbildningar och maskinhallen.

**SAMHÄLLSNÄMNDEN 172,9 mnkr
+ 9,7 mnkr**

Samhällsnämnden ansvarar för miljöarbete, fysisk planering, bygglovsfrågor, bostadsanpassningsärenden, mättnings- och karthantering, skog- och naturvård, strategiskt miljö- och energiarbete, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller.

Nämnden ansvarar även för skötsel och utveckling av kommunens gator och parker sommar- och vintertid och har ansvar för fritids- och ungdomsverksamhet, däribland föreningsstödjande verksamhet samt drift och utveckling av kommunens fritids- och friluftsanläggningar. Nämnden genomför planerade åtgärder för investeringar och reinvesteringar.

Samhällsnämnden tilldelas 172,9 mnkr vilket är 9,7 mnkr mer än 2016.

Tilldelningen innebär förutom vad nämnden själv anför i sin balanserade budgetskrivning följande resursförstärkningar:

3,4 mnkr reserverat för avgiftsfri/avgiftssänkt kollektivtrafik givet kommande beslut i fullmäktige.

2,0 mnkr för ett till Ungdomens hus

0,6 mnkr för ny bygglovstjänst

100 tkr för ökade föreningsbidrag

100 tkr till förstudie för Lekpark

1,1 mnkr för utökad insatser Simhallen

1,7 mnkr för ökade avskrivningskostnader

0,6 mnkr för fortsatt drift av Västana

Samhällsnämnden ges en investeringsram på 54,0 mnkr. Investeringar och reinvesteringar i vägar beräknas till ca 25 mnkr, gång- och cykelvägar till 5 mnkr och åtgärder på broar och kajer ca 5 mnkr. Fritidsinvesteringar beräknas till närmare 3,5 mnkr för bl a projektering för utveckling av kommunens idrotts- och fritidsanläggningar och 1,5 mnkr för ny pistmaskin. Förstärkt belysningsstruktur kostnadsberäknas till 1 mnkr. En allaktivitetspark och insatser i parker bedöms till 1,5 mnkr och genomförandet av detaljplaner i Kanaludden och Ålandsbro totalt 7 mnkr.

**SOCIALNÄMNDEN 547,6 mnkr
+ 14,9 mnkr**

Socialnämndens viktigaste uppgift är att på demokratis och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet.

Omsorg om funktionshindrade, omsorg om äldre, om individer och familjer är grundläggande och genomförs bland annat genom hemtjänst, särskilt boende, hemsjukvård och ansvarstagande för människor med beroendeproblematik. Barnperspektivet ska genomsyra all verksamhet. Särskild kraft kommer att läggas på insatser för att minska sjukfrånvaron.

Socialnämnden tilldelas 547,6 mnkr vilket är 14,9 mnkr mer än budgetbeslut för 2016.

Budgeten ger utrymme för vissa särskilt prioriterade åtgärder:

Start av 2 nya gruppboende (LSS) hösten 2017

2 mnkr för ökad bemanning på SÄBO

1,3 mnkr för Arbetskläder SÄBO o hemtjänst

10 nya tjänster inom rehab, omsorg flykting, utveckling äldreomsorgen, fältassistent, administration/samordning

10 tjänster som aktivitetsledare permanentas

1 ny tjänst för kvalitetsutveckling på SÄBO

200 tkr ökat stöd till kvinnojouren

Socialnämnden ges en investeringsram på 1,5 mnkr för inventarier.

**SKOLNÄMNDEN 567,6 mnkr
+ 33,6 mnkr**

Skolnämnden har ansvar för utbildningsformer från förskola till gymnasium inklusive särgymnasium, öppen förskola, fritidshem och musik- och kulturskolan. I de aktuella åldrarna finns i maj 2016 5185 barn/ungdomar. (= 336 fler än 2015) Skolnämnden verkar för att erbjuda en likvärdig skola där alla elever kan utvecklas och uppnå utbildningens mål.

Skolnämnden tilldelas 567,6 mnkr vilket är 33,6 mnkr mer än för 2016. (Genom beslut i kommunfullmäktige 10 augusti 2015 och 5 april 2016 justerades nämndens budgetram upp med 2,7 mnkr)

Tilldelningen innebär förutom vad nämnden själv anför i sin balanserade budgetskrivning bl. a följande insatser

35 nya tjänster inom skolverksamhet genom:

- Ökad satsning på elever med behov av särskilda insatser (3,5 mnkr)
- Mindre grupper i förskola (5 mnkr)
- Ökat antal lärare/pedagogisk personal (7 mnkr)
- Ny förskolenhet (1 mnkr)
- Psykologtjänst

6,7 mnkr för omställningskostnader i samband med omorganisation avseende lokaler.

2,0 mnkr för IT-satsning i skolan

1,0 mnkr för genomförande av giftfri förskola 1,0 mnkr för "frukt till eleverna" från hösten 2017

1,0 mnkr för start mot avgiftsfri kultur/musikskola 4,0 mnkr för Mottagningsenhet för nyanlända mm.

Skolnämnden ges en investeringsram på 3,0 mnkr för kostnader i samband med lokalförändringar.

**KOMMUNSTYRELSEN 148,9 mnkr
+ 14,8 mnkr**

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ansvar för hela kommunens utveckling, ekonomi och personalpolitik. Styrelsen har tillsynsansvar över alla nämnder, kommunala bolag samt Räddningstjänsten. Styrelsen ansvarar även för landsbygdsutveckling, frågor om mark och vatten, bostadsplanering, trygghet, folkhälsa, internationella frågor, kontakter med myndigheter och Mittuniversitet. Till de viktigaste verksamheterna hör näringslivsutveckling, infrastruktur och kultur.

Kommunstyrelsen tilldelas 148,9 mnkr vilket är 14,8 mnkr mer än 2016.

Budgeten inrymmer bland annat:

8 mnkr för projektet Rätt till heltid och val av sysselsättningsgrad

1,0 mnkr för särskild satsning på Bra företagsklimat

0,4 mnkr extra resurs för markexploatering för ökat byggande

1,8 mnkr för central informationsenhet för nyanlända och återsökningsfunktion

0,5 mnkr för särskild resurs till föreningars insatser i mottagande/integration

100 tkr mer till Studieförbunden

Ny tjänst Mångfaldsstrateg/tillgänglighetssamordnare

Ny tjänst Väldsförebyggande samordnare

Högtalaranläggning i Rådhuset

Kommunstyrelsen ges en investeringsram på 10 mnkr för exploatering, internbank, kultur och övriga investeringar.

KOMMUNFULLMÄKTIGE 4,1 mnkr

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och beslutar bland annat om budget och kommunalskattens storlek.

Fullmäktiges demokratiberedning kommer under våren 2017 att lägga fram ett förslag till program för demokrati och inflytande i Härnösands kommun.

Under 2017 kommer arbete inledas för att förbereda nästa mandatperiod med bland annat översyn av den politiska organisationen.

Kommunfullmäktige ansvarar för högtider som Nationaldagen, Privilegiedagen mm.

Kommunfullmäktige tilldelas en budgetram på 4,1 mnkr.

Investeringsbudget 2017

Den totala investeringsvolymen förslås under 2017 uppgå till 69,3 mnkr. Den preliminära investeringsramen för 2018-2019 uppgår till 75 mnkr resp 62 mnkr.

Investeringsbudget 2017 +

investeringsplan 2018-2019, mnkr

	2017	2018	2019	Totalt
Kommunstyrelsen	9,8	10	10	29,8
Samhällsnämnden	54	57,5	60,5	172
Arbetslivsnämnden	1	1	1	3
Skolnämnden	3	3	3	9
Socialnämnden	1,5	1,5	1,5	4,5
TOTALT	69,3	73	76	218,3

Samhällsnämndens investeringsbudget 2017 tar fasta på utveckling av den lokala infrastrukturen. I ovanstående investeringsplan för 2018 och 2019 finns inte större objekt såsom kajerna inräknade. För sådana investeringar krävs separata beslut med medelstildelning. För att kommande år kunna genomföra investeringar på extra höga nivåer krävs endera betydande årliga utfall eller upplåning.

Efter kommunfullmäktiges beslut

Efter kommunfullmäktiges tilldelning av skattemedel till nämnderna ska varje nämnd utarbeta en slutgiltig nämndsbudget där även nämndens övriga intäkter anges. Dessa nämndsbudgetar tillställs kommunfullmäktiges sammanträde i november 2016 för kännedom. Nämnderna har sammantaget mer än 300 mnkr i tillkommande intäkter utöver skattemedel. Dessa tillkommande medel förväntas öka inte minst genom särskilda ersättningar från Migrationsverket.

Så här har vi jobbat med budgeten

Arbetet med 2017 års budget inleddes i november 2015. Till grund för budgetarbetet ligger bland annat det av kommunfullmäktige antagna Reglementet för Ekonomistyrning, dvs det dokument som anger de grundläggande spelreglerna för ekonomiarbetet. Kommunstyrelsen fastställde direktiv för budgetarbetet den 12 januari 2016 där en preliminär budgetram angavs för varje nämnd.

Beloppen i denna ram var identiska med de belopp som tilldelades nämnder för 2016.

Den 17 februari hölls en första budgetkonferens där förvaltningsledningarna presenterade förutsättningar för den kommande budgetprocessen. Arbetet i de olika nämnderna med att utforma en budget inom de preliminärt tilldelade ramarna har sedan skett i samverkan mellan politiker och tjänstemän. Nämnderna inlämnade den 29 april sina förslag till nämndbudgetar och äskanden utöver ram som antagits av respektive nämnd. Det visades sig att nämndernas sammantagna önskningar utöver ram utgjorde drygt 92 mnkr, exklusive något belopp angivet för heltidsreformen. Överläggningar har därefter skett med de enskilda nämnderna för fördjupad dialog om nämndernas ekonomiska utmaningar och möjligheter.

Den 13 maj hölls en budgetkonferens med budgetberedningen, vilken utgörs av ledamöterna i kommunstyrelsens arbetsutskott + representanter från de politiska partier i fullmäktige som ej är representerade i arbetsutskottet. Vid budgetkonferensen presenterade nämnderna och förvaltningarna sina preliminära budgetberäkningar.

Nämndbudgetarna har fackligt förhandlats innan respektive nämnd antagit budgeten.

Föreliggande förslag till budget framläggs av den politiska majoriteten i kommunstyrelsen.

Budget är en beräkning av högsta möjliga kostnad. I arbetet med budget har i samtal med varje nämnd tydliggjorts att budgetramen är ett tak, dvs en bestämning av högsta möjliga kostnader för verksamheterna. Likaledes har betonats att ambitionen i nämnd/förvaltning inte ska vara att förbruka alla medel som anvisats för genomförande av den förväntade insatsen. Tvärtom är det önskvärt att nämnd/förvaltning kan göra aktiviteter till lägre kostnad och därmed leverera ett överskott för verksamhetsåret. Sådant uppskattas och ger ökade förutsättningar för framtida medelstilldelning. Av kommunens ekonomistyrningsregler framgår också vad som i övrigt gäller för nämndernas ekonomiska hantering av tilldelade medel.

Fred Nilsson

Kommunstyrelsens ordförande (S)

Karin Frejarö

Kommunstyrelsens vice ordförande (MP)

Ingrid Nilsson

Majoritetföreträdare

Omvärldsanalys

Ekonomiska utsikter

Nationellt/kommunalt perspektiv (Utdrag ur SKL:s ekonomirapport, chefsekonomens slutsatser, kon- junkturinstitutets prognos samt Handelsbankens makroanalys.)

De nordiska ekonomierna drar åt olika håll

De ekonomiska förutsättningarna skiljer sig åt mellan de nordiska länderna. Efter den globala finanskrisen 2008-2009 har ekonomierna i Norge och Sverige återhämtat sig starkt medan Finland och Danmark knappast har återhämtat sig alls. Sverige har en mycket starkare tillväxt än övriga nordiska länder men prognosen är att inga räntehöjningar kommer att ske innan kvartal två 2017. Arbetsmarknaden ser bra ut och i olika arbetskraftundersökningar har sysselsättningen ökat med 81 000 personer och arbetslösheten har sjunkit med 0,8 procent till 6,7 procent.

Omvärldsanalys

Kommunsektorn har fått 10 miljarder extra som ett välkommet tillskott i slutet av 2015. Men SKL analys är att om kommunerna ska kunna klara ett resultat på en procent fram till 2019 så måste kommunalskatten höjas med 2 kronor detta anser chefekonom Bettina Kashefi. De stora demografiska förändringarna åren 2016-2019 innebär en stor påfrestning för kommuner och landsting, såväl ekonomiskt som verksamhetsmässigt. Antalet invånare i Sverige förväntas öka med ca 590 000, varav utlandsfödda motsvarar ca 70 procent. Samtidigt sker en snabb ökning av antalet äldre och antalet barn i skolåldern vilket ökar kommunernas kostnadstryck.

Ingen centralbank vill ha en stark valuta

Olikheter i ekonomiska villkor och penningpolitik mellan många länder leder normalt till stora valutakursrörelser. ECB anstränger sig för att stimulera kreditillväxten och välkomnar en svagare valuta. Samma resonemang gäller för Sveriges Riksbank. Ekonomin behöver fler stimulans-åtgärder men räntehöjningarna är lagda på is på grund av risken för valutaförstärkningar som skulle kunna äventyra att inflationen återvänder till 2 procentsmålet.

Lägre tillväxt under åren 2018-2019

Det ser avsevärt sämre ut åren 2018-2019 då BNP växer långsammare och sysselsättningen beräknas öka betydligt svagare än de senaste åren. Detta medför att skatteunder-lagsutvecklingen blir svagare.

Statliga kostnader övertas av kommuner

Just nu så har staten höga kostnader för att hantera det stora antalet asylsökande, som under 2015 uppgick till 163 000 varav 70 000 barn. I takt med att antalet asylsökande väntas minska lättar trycket på de statliga kostnaderna. I takt med att de asylsökande får uppehållstillstånd övergår en stor del av ansvaret till Kommuner och landsting som därmed får en ökad ekonomisk belastning.

Europeiska gemenskapen

Storbritannien anslöt sig som medlem till kol och stålunionen 1997. Som sedan blev EEG följt av EG för att 1993 bli medlem i EU. Med den ökade risken för att Storbritannien lämnar EU /Brexit och därmed drabbas av en ekonomisk svacka har förväntningarna på när Bank of England ska höja räntorna skjutit fart. Om nej till EU vinner valet innebär det stora valuta och ränterörelser vilket innebär lägre räntor och svagare valuta.

Ränteläget

Riksbanken har sänkt sin styrränta till att vara minus 50 punkter vilket innebär ett väldigt förmånligt läge för att låna pengar. Riksbanken har dessutom beslutat att köpa statsobligationer för 45 miljarder kronor. Därmed minskas risken för att valutan stärks.

Detta är betydelsefullt för Härnösands shus som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut.

Kommunen har också lyckats ta upp lån till minusränta vilket få ses som en historisk händelse i Härnösands kommun. Däremot påverkas kommunens pensionsskuld negativt av minskad styrränta.

Tidigare finansierade sig kommunen i banksektorn med reporäntan som bas. Idag sker i princip all upplåning via Kommuninvest. Kommuninvest har samma rating som Svenska staten men får trots det betala ett riskpåslag i förhållande till statens upplåning. Riskpåslaget är numera samma så att det motsvarande påslag för bankerna.

Kommunen har via ett fullmäktigebeslut gått in med full medlemsinsats i kommuninvest vilket innebär att

eventuella återbärningar kan förbättra kommunens resultat. Summan av skatter och statsbidrag väntas för Härnösands kommun öka från 1 470 mnkr år 2016 till 1 544 mnkr år 2017. Prognosen baseras på SKL:s prognos i maj 2016. Den påverkas av ändringar i konjunkturen, av kommunens befolkningsutveckling, beslut i kommande statsbudgetar samt ändrade utfall i utjämningsystemen.

Socialnämnden som ansvarar för äldre- och handikappomsorg samt individ- och familjeomsorg har brutit trenden med budgetunderskott. Nämnden har de senaste åren visat ett positivt årsutfall och prognosen för 2016 ser positiv ut.

Skolan har fått ökade volymer av barn och detta innebär nya utmaningar i form av ett ökat behov av ändamålsenliga lokaler. Dessutom så innebär en ökad volym barn att det blir svårt att finansiera verksamheten inom befintlig budgetram.

Under 2016 utökade pensionsstiftelsen sitt åtagande till att även omfatta Kommunförbundets pensioner. Placeringarna inom stiftelsen hanteras av två svenska banker, nämligen Nordea och Handelsbanken

Stiftelsens stadgar och placeringspolicy är omarbetade och godkända av länsstyrelse och finansinspektionen. Pensionsstiftelsen har haft en god utveckling på placerade medel de senaste åren men 2016 förvaltades stiftelsen väldigt aktsamt och portföljen minskade enbart med ca 2 procent på en kraftigt fallande börs. Senaste året har stiftelsen haft stor del av sina tillgångar likvida pga den relativt stora risken på markanden.

De ansträngningar som under många år gjorts för att bredda näringslivet och stimulera tjänstesektorn har i många stycken varit framgångsrika. Härnösand är idag en företagstät kommun med en stark utveckling. Det är bra inför framtiden att stora strukturella grepp redan är tagna.

Härnösand, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender och utvecklingslinjer. Företagen och arbetsplatserna är på gott och ont en integrerad del av den pågående globaliseringen. Näringslivet och regionens invånare är i ökande grad berörda av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt. En global trend är att företagens och människornas rörlighet ökar. Företag är inte längre bundna till en viss plats och

människor inte knutna till en viss arbetsgivare. Avgörande för ett företags lokalisering är inte längre lokala råvarutillgångar och arbetskraftsutbud. Ungdomar bor inte kvar lika länge i sina födelseorter och äldre är mer flexibla i sitt val av bostadsort.

Detta är en utmaning såväl som en möjlighet för kommunen. Det handlar därför inte bara om att erbjuda lokaler och etableringsmark. Att skapa en plats där människor trivs och vill leva, är minst lika viktigt.

Det är också viktigt att Härnösands medborgare känner sig delaktiga och ansvariga och kan betrakta kommunens vision att bygga en hållbar framtid som en effektiv, levande och verklighetsnära vision. Målet är att Härnösand ska utvecklas som en attraktiv, central ort i norra Sverige som står stark för framtidens utmaningar. Utgångspunkterna är hållbar utveckling, innovation, kunskap och företagande.

Kommunfullmäktige har beslutat att för kommande mandatperiod införa två perspektiv och åtta mål. Det första perspektivet är Härnösandsperspektivet med fyra mål. Attraktivt boende, växande näringsliv, ledande miljökommun samt kunskapsstaden. Det andra perspektivet är organisationsperspektivet som också består av fyra mål. Jämställd och solidarisk välfärd, god service, framtidens arbetsgivare samt välskött och stabil ekonomi.

Härnösands kommuns investeringar är en satsning på framtiden. Investeringsnivån har ökat under de senaste åren och strategiskt motiverade satsningar har gjorts för att långsiktigt förstärka kommunens attraktionskraft och för att stödja en kommande tillväxt. För vissa större insatser så som Västra kanalbron och Härnösand Hästsport Arena har upplåning varit en nödvändig del av finansieringen. Investeringsnivå för 2017 har anpassats till kommunens förmåga att genomföra insatserna utan behov av nyupplåning. Denna investeringsplan ska ses som en grundplan. I det läge ytterligare större investeringar bedöms väsentliga för utveckling av kommunens infrastruktur måste finansieringen av sådana insatser övervägas i varje enskilt fall.

Demografi

Nationellt och regionalt perspektiv

Sveriges befolkning fortsätter att växa. Den 31 mars 2016 var Sveriges folkmängd 9 875 378 personer. Det är en ökning med 24 361 personer sedan årsskiftet. Alla län i Sverige har ökat sin befolkning. Västernorrlands län växte med 137 personer under första tre månaderna 2016. Orsaken till länets positiva befolkningssiffror är inflyttning från utlandet. Det ser dock olika ut i länets kommuner. Den största ökningen uppvisar Sundsvall (+122) och Härnösand (+57). Även Örnsköldsvik (+31) och Kramfors (+22) har en positiv utveckling denna period, medan Sollefteå (-1) och Ånge (-2) uppvisar en mindre tillbakagång. Kvartalets stora tapp gör Timrå, som har minskat 92 personer.

Härnösands kommuns befolkning

Sedan 2013 har Härnösand en positiv befolkningsutveckling, ett trendbrott efter att kommunen i många år uppvisat negativa befolkningssiffror.

Under förra året växte kommunens befolkning med inte mindre än 311 personer. Första kvartalet 2016 fortsatte den gynnsamma ökningen med ytterligare 57 personer.

Det är inflyttningen som är den bakomliggande orsaken till befolkningsstillväxten i länet. Detta gäller även Härnösands kommun, som har ett positivt flyttningsnetto på +97 personer. För Härnösands del är det inflyttningen från andra kommuner i Västernorrland och från andra länder som ger denna positiva utveckling. Födelsealen i Härnösand är fortsatt negativa (-39). Härnösand har nu totalt 25 123 invånare

God ekonomisk hushållning

Kommunernas ekonomiska styrning baseras främst på Kommunallagen och Lagen om kommunal redovisning. Enligt Kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Till detta balanskrav finns också krav på att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning ska budgeteras och utvärderas. Budgeten ska även innehålla en plan för ekonomin de närmaste tre åren, varav budgetåret är det första.

Kommunfullmäktige har fastställt ett nytt reglemente för ekonomistyrning som ersätter tidigare beslutade reglemente, där kommunen definierar vad som är god ekonomisk hushållning för just Härnösands kommun. God ekonomisk hushållning ställer högre krav på resultatet än vad balanskravet gör även om skillnaden kan vara svår att kvantifiera. Det är viktigt för god ekonomisk hushållning att det finns bra och tydliga mål, inte bara för ekonomin utan även för övriga mjuka värden. För Härnösand blir det viktigt är ha en bra uppföljning av de interna och externa målen.

Flerårsplan

Finansiell analys

Resultat och kapacitet

Aspekten resultat visar på det budgeterade resultatet och dess orsaker. Rörelseriktning mot ökade obalanser är en varningssignal.

Årets resultat	Utfall	Budget		Plan	
	2015	2016	2017	2018	2019
Resultat, Mkr	1,3	15,0	30,0	30,0	30,0
% av skatter och statsbidrag	0,0	1,0	1,9	1,9	1,8

Kommunens budget

Driftbudget, Mnkr

Ansvarsområde	Budgetram 2017
Kommunstyrelsen + Kommunfullmäktige	153,0
Arbetslivsnämnden	57,7
Samhällsnämnden	172,9
Socialnämnden	547,6
Skolnämnden	567,6
SUMMA	1 498,8

Investeringsbudget, Mnkr

Nämnd	2016	2017	2018	2019	Total
Kommunstyrelsen + Kommunfullmäktige	9,0	9,8	10,0	10,0	38,8
Samhällsnämnden	50,0	54,0	57,5	60,5	222,0
Arbetslivsnämnden	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
Socialnämnden	1,0	1,5	1,5	1,5	5,5
Skolnämnden	2,0	3,0	3,0	3,0	11,0
TOTALT	63,0	69,3	73,0	76,0	281,3

Specifikation vissa nämnder, Mnkr

Kommunstyrelsen	2016	2017	2018	2019	Total
KSF investeringar	3,0	2,8	3,0	3,0	11,8
Internbanken	3,0	4,0	4,0	4,0	15,0
KS exploatering	2,0	2,0	2,0	2,0	8,0
Kultur	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0
TOTALT	9,0	9,8	10,0	10,0	38,8

Samhällsnämnden, Mnkr	2016	2017	2018	2019	Total
Fritid	4,0	4,7	2,7	1,2	12,6
Bygg o Miljö	46,0	49,3	54,8	58,8	208,3
TOTALT	50,0	54,0	57,5	60,5	220,9

RESULTATRÄKNING	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Skatteintäkter	1 134,0	1 172,0	1 201,3	1 237,3
Statsbidrag	336,0	372,0	381,3	392,7
Flyktingmedel 2015	0	20,7	20,7	0
Flyktingmedel 2017	0	22,9	22,9	15,0
Summa skatter och bidrag	1470,0	1587,6	1 626,2	1 645,1
Finansiella intäkter	20,0	6,5	6,5	7,0
Summa intäkter	1 490,0	1 594,1	1 534,0	1 652,1
Finansiella kostnader	-24,0	-26,0	-29,0	-32,0
Avskrivningar	-33,0	-39,3	-43,0	-46,0
Disponibelt	1 433,0	1 528,8	1 560,7	1 574,1
Resultat	15,0	30,0	30,0	30,0
Disponibelt för nämnder	1 418,0	1 498,8	1 530,7	1 574,1
Kommunstyrelsen + Kommunfullmäktige	138,2	153,0	156,1	158,0
Arbetslivsnämnden	44,9	57,7	58,9	62,0
Samhällsnämnden	163,2	172,9	176,4	180,0
Socialnämnden	532,7	547,6	560,5	573,1
Skolnämnden	539,0	567,6	579,0	601,0
Summa verksamhetsutrymme	1 418,0	1 498,8	1 530,7	1 574,1

Balansräkning, mnkr	Utfall 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Anläggningstillgångar	760,8	790	820	850	880
Omsättningstillgångar	194,9	200	220	220	220
Summa tillgångar	955,4	990	1040	1070	1100
Eget kapital	-201,8	-193	-170	-150	-130
Avsättningar	639,7	778	690	700	710
Långfristiga skulder	129,7	85	120	120	120
Kortfristiga skulder	388,1	320	400	400	400
Summa skulder och eget kapital	955,4	990	1040	1070	1100

2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017
2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017 2017

Härnösands
kommun